

İNSAN HAKLARI EVRENSEL BEYANNAMESİ

Madde : 1

Bütün insanlar hür, haysiyet ve haklar bakımından eşit doğarlar. Akıl ve vicdana sahiptirler ve birbirlerine karşı kardeşlik zihniyeti ile hareket etmelidirler.

Madde : 2

1- Herkes, ırk, renk, cins, dil, din, siyasi veya diğer herhangi bir akide, milli veya içtimai menşe, servet, doğuş veya herhangi diğer bir fark gözetilmeksizin işbu Beynamede ilan olunan tekmil haklardan ve bütün hürriyetlerden istifade edebilir.

2- Bundan başka, bağımsız memleket uyruğu olsun, vesayet altında bulunan, gayri muhtar veya sair bir egemenlik kayıtlamasına tabi ülke uyruğu olsun, bir şahıs hakkında, uyruğu bulunduğu memleket veya ülkenin siyasi, hukuki veya milletlerarası statüsü bakımından hiçbir ayrılık gözetilmeyecektir.

Madde : 3

Yaşamak, hürriyet ve kişi emniyeti her ferdin hakkıdır.

Madde : 4

Hiç kimse kölelik veya kulluk altında bulundurulamaz; kölelik ve köle ticareti her türlü şekliyle yasaktır.

Madde : 5

Hiç kimse işkenceye, zalimane, gayriinsani, haysiyet kırıcı cezalara veya muamelelere tabi tutulamaz.

Madde : 6

Herkes her nerede olursa olsun hukuk kişiliğinin tanınması hakkını haizdir.

Madde : 7

Kanun önünde herkes eşittir ve farksız olarak kanunun eşit korumasından istifade hakkını haizdir. Herkesin işbu Beyannameye aykırı her türlü ayırdedici muameleye karşı ve böyle bir ayırdedici muamele için yapılacak her türlü kışkırtmaya karşı eşit korunma hakkı vardır.

Madde : 8

Her şahsın kendine anayasa veya kanun ile tanınan ana haklara aykırı muamelelere karşı fiilli netice verecek şekilde milli mahkemelere

müracaat hakkı vardır.

Madde : 9

Hiç kimse keyfi olarak tutulamaz, alıkonulamaz veya sürülemez.

Madde : 10

Herkes, haklarının, vecibelerinin veya kendisine karşı cezai mahiyette herhangi bir isnadın tespitinde, tam bir eşitlikte, dâvasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından nasafetle açık olarak görülmesi hakkına sahiptir.

Madde : 11

1- Bir suç işlemekten sanık herkes, savunması için kendisine gerekli bütün tertibatın sağlanmış bulunduğu açık bir yargılama ile kanunen suçlu olduğu tespit edilmedikçe mâsum sayılır.

2- Hiç kimse, işlendikleri sırada milli veya milletlerarası hukuka göre suç teşkil etmeyen fiillerden veya ihmallerden ötürü mahkûm edilemez. Bunun gibi, suçun işlendiği sırada uygulanan cezadan daha şiddetli bir ceza verilemez.

Madde : 12

Hiç kimse özel hayatı, ailesi, meskeni veya yazışması hususlarında keyfi karışmalara, şeref ve şöhretine karşı tecavüzlere maruz kalamaz.

Herkesin bu karışma ve tecavüzlere karşı kanun ile korunmaya hakkı vardır.

Madde : 13

1- Herkes herhangi bir Devletin arazisi dâhilinde serbestçe seyrüsefer ve ikamet eylemek hakkına haizdir.

2- Herkes, kendi memleketi de dahil olduğu halde, herhangi bir memleketi terketmek ve memleketine dönmek hakkını haizdir.

Madde : 14

1- Herkes zulüm karşısında başka memleketlere iltica etmek ve bu memleketler tarafından mülteci muamelesi görmek hakkını haizdir.

2- Bu hak, âdi bir cürüme veya Birleşmiş Milletler prensip ve amaçlarına aykırı faaliyetlere gerçekten müstenit kovuşturmalar halinde ileri sürülemez.

Madde : 15

1- Her ferdin bir vatandaşlığa hakkı vardır.

2- Hiç kimse keyfi olarak vatandaşlığından ve vatandaşlığını değiştirmek hakkından mahrum edilemez.

Madde : 16

1- Evlilik çağına varan her erkek ve kadın, ırk, vatandaşlık veya din bakımlarından hiçbir takyidata tabi olmaksızın evlenmek ve aile kurmak hakkını haizdir.

2- Evlenme akdi ancak müstakbel eşlerin serbest ve tam rızasıyla yapılır.

3- Aile, cemiyetin tabii ve temel unsurudur; cemiyet ve Devlet tarafından korunmak hakkını haizdir.

Madde : 17

1- Her şahıs tek başına veya başkalarıyla birlikte mal ve mülk sahibi olmak hakkını haizdir.

2- Hiç kimse keyfi olarak mal ve mülkünden mahrum edilemez.

Madde : 18

Her şahsın, fikir, vicdan ve din hürriyetine hakkı vardır; bu hak, din veya kanaat değiştirmek hürriyeti, dinini veya kanaatini tek başına veya topluca, açık olarak veya özel surette, öğretim, tatbikat, ibadet ve âyinlerle izhar etmek hürriyetini gerektirir.

Madde : 19

Her ferдин fikir ve ifade hürriyetine hakkı vardır. Bu hak fikirlerinden ötürü rahatsız edilmemek, memleket sınırları mevzu bahis olmaksızın malûmat ve fikirleri her vasıta ile aramak, elde etmek veya yaymak hakkını gerektirir.

Madde : 20

1- Her şahıs muslihane toplanma ve dernek kurma ve derneğe katılma serbestisine maliktir.

2- Hiç kimse bir derneğe mensup olmaya zorlanamaz.

Madde : 21

1- Her şahıs, doğrudan doğruya veya serbestçe seçilmiş temsilciler vasıtasıyla, memleketinin kamu işleri yönetimine katılmak hakkını haizdir.

2- Her şahıs memleketin kamu hizmetlerinden eşitlikte faydalanma hakkını haizdir.

3- Halkın iradesi hükümet otoritesinin esasıdır; bu irade, gizli şekilde

veya serbestliği sağlayacak muadil bir usul ile cereyan edecek genel ve eşit oy verme yoluyla yapılacak olan devri ve dürüst seşimlerle ifade edilir.

Madde : 22

Her şahsın, cemiyetin bir yesi olmak itibariyle, sosyal güvenliğe hakkı vardır; haysiyeti iēin ve şahsiyetinin serbestēe gelişmesi iēin zaruri olan ekonomik, sosyal ve kültürel hakların milli gayret ve Milletlerarası işbirliği yoluyla ve her Devletin teşkilatı ve kaynaklariyle mütenasip olarak gerēekleřtirilmesine hakkı vardır.

Madde : 23

- 1- Her şahsın ēalıřmaya, işini serbestēe seēmeye, âdil ve elverişli ēalıřma şartlarına ve işsizlikten korunmaya hakkı vardır.
- 2- Herkesin, hiēbir fark gözetilmeksizin, eşit ēalıřma karşılığında eşit ücrete hakkı vardır.
- 3- ēalıřan her kimsenin kendisine ve ailesine insanlık haysiyetine uygun bir yaşayış sağlayan ve gerekirse her türlü sosyal koruma vasıtalarıyla de tamamlanan âdil ve elverişli bir ücrete hakkı vardır.
- 4- Herkesin, menfaatlerinin korunması iēin sendikalar kurmaya ve bunlara katılmaya hakkı vardır.

Madde : 24

Her şahsın dinlenmeye, eğlenmeye, bilhassa ēalıřma müddetinin mâkul surette tahdidine ve muayyen devrelerde ücretli tatillere hakkı vardır.

Madde - 25

- 1- Her şahsın, gerek kendisi gerekse ailesi iēin, yiyecek, giyim, mesken, tıbbi bakım, gerekli sosyal hizmetler dahil olmak üzere sağlığı ve refahını temin edecek uygun bir hayat seviyesine ve işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, ihtiyarlık veya geēim imkânlarından iradesi dışında mahrum bırakacak diğer hallerde güvenliğe hakkı vardır.
- 2- Analık ve ēocukluk özel ihtimam ve yardım görmek hakkını haizdir. Bütün ēocuklar, evlilik iēinde veya dışında doğsunlar, aynı sosyal korunmadan faydalanırlar.

Madde : 26

- 1- Her şahsın eğitime hakkı vardır. Eğitim parasızdır, hiē olmazsa ilk ve temel eğitim safhalarında böyle olmalıdır. İlk eğitim mecburidir. Teknik ve mesleki öğretimden herkes istifade edebilmelidir. Yüksek ğretim, liyakatlerine göre herkese tam eşitlikte aēık olmalıdır.
- 2- Eğitim insan şahsiyetinin tam gelişmesini ve insan haklariyle ana

hürriyetlere saygının kuvvetlenmesini istihdaf etmelidir. Bütün milletler, ırk ve din grupları arasında anlayış, hoşgörülük ve dostluğu teşvik etmeli ve Birleşmiş Milletlerin barışın idamesi yolundaki çalışmalarını geliştirmelidir.

3- Ana baba, çocuklarına verilecek eğitim nev'ini tercihan seçmek hakkını haizdirler.

Madde : 27

1- Herkes, topluluğun kültürel faaliyetine serbestçe katılmak, güzel sanatları tatmak, ilim sahasındaki ilerleyişe iştirak etmek ve bundan faydalanmak hakkını haizdir.

2- Herkes, sahibi bulunduğu her türlü ilim, edebiyat veya sanat eserlerinden mütevellit mânevi ve maddi menfaatlerin korunmasına hakkı vardır.

Madde : 28

Herkesin, işbu beyannamede derpiş edilen hak ve hürriyetlerin tam tatbikini sağlayacak bir sosyal ve milletlerarası nizama hakkı vardır.

Madde : 29

1- Her şahsın, şahsiyetinin serbest ve tam gelişmesi ancak içinde yaşamasıyla mümkün olan topluluğa karşı vecibeleri vardır.

2- Herkes, haklarını kullanmak ve hürriyetlerinden istifade etmek hususunda, ancak kanun ile sırf başkalarının hak ve hürriyetlerinin tanınmasını ve bunlara saygı gösterilmesini sağlamak maksadiyle ve demokratik bir cemiyette ahlâk, nizam ve genel refahın muhik icaplarını karşılamak için, tespit edilmiş kayıtlamalara tabidir.

3- Bu hak ve hürriyetler hiçbir veçhile Birleşmiş Milletlerin amaç ve prensiplerine aykırı olarak kullanılamaz.

Madde : 30

İşbu Beyannamenin hiç bir hükmü içinde ilân olunan hak ve hürriyetlerin bir Devlet, zümre veya fert tarafından yok edilmesini güden bir faaliyete girişmeye veya bilfiil bunu işlemeye her hangi bir hak gerektirir mahiyette yorumlanamaz.